

Exedræ Ecclesiasticæ Sive Concionvm Moralium ... t. ...

In Dominicas totius anni

Schrötter, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1688

XXXIV. In Domin. V. Post. Pentecost, Qui irascitur fratri suo reus erit
judicio. Matth, 5. Arg. Canis servire doctus.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56320](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-56320)

examine, ad mensam Angelicam citra famem, & estimationem; ad verbum dei audiendum sine animo discendi, aut corrigendi vitam vestram acceleritis. Ideo Comedistis multum &c.

Id ne deinceps eveniat imitemur S. Petrum, & in Verbo Domini laxemus retia nostra. Laxemus inquam in verbo Activo gratiae divinæ cooperando: In Verbo Passivo opera nostra meritis Christi ac sacratissimæ passioni ipsius conjungendo. In Verbo Neutro, non faciendo vel minimum, quod eidem non consecremus. Exequamur divinissimi Pneumaticis mandatum ore Pauli evulgatum: *Omne quodcumque facitis in ver-*

bo, & in opere, omnia in nomine Domini nostri Iesu Christi facite, gratias a- 17. Colass.; v. gentes Deo, & Patri per ipsum. Et rursum: Sive manducatis sive bibitis sive aliud quid 1. Cor. 10. v. facitis, omnia in gloriâ Dei facite. Omnia, 18. omnia. Sive edendum, sive potandum, sive aliud quidpiam patrandum, omnia sicut ut Deus honorificetur, nullus hominum lădatur. Prima vox, prima cogitatio, primus affectus di- vinam resonet laudem, ignitam ad sidera dirigat sagittam. Id si fecerimus copiofissimum meritorum pîcatum polliceri poterimus, quem nobis largiat, in cuius Verbo suam Petrus fortunatissimè laxavit mazzam. Fiat.

CONCIO XXXIV.

IN DOMINICAM V. POST PENT

Qui irascitur fratri suo reus erit judicio. Matth. 5.

ARGUMENTVM.

Canis servire doctus.

*Canis ser-
vicia &
encomia*

ITÌ animalium quodvis ad obser- quiū hominis conditum sit, in- ter alia tamen ca- nis fidelissimus, obsequentissimusque invenitur. A. Cetera multo labore, ac studio ci- curantur, & ad servitia, usumque domesticum imbuuntur; at canis à

natura ipsa in eum finem effictus ex- perientia teste esse comprobatur. Quis enim famulorum amantior Domini sui? Quis comitum fidelior? Quis cu- stodium incorruptior? Quis excubi- torum illo vigilantior? Arcet extra- neos, domesticos tuetur, sequitur vivos, sepultos vix deserit. pulsatus verberibus blanditur, vulneratus, & cœsus ad unum popisma, aut ver- bulum

bulum mitius, omnium immemor injuriarum revertitur.

Quod canis est inter animalia, id inter affectus hominis Doctore D. Chryostomo, est iracundia. *Canis impudens est*, ait, *ira, sed legem audire discessat*. si fuerit canis in grege ferox, ut non obediatur subenti pastori, nec ejus vocem audiatur omnia perdita sunt, sed si te audire didicit, ale canem, utilis est contra lupos, & pyras. Ad eundem modum bilis si subserviat, & obsecundet rationi omnia salva nobis, & integra persistunt; at si efferetur, & catenam detrectet, cuncta manent periculis, mortibus, vulneribus obnoxia. Ut itaque ex hoc cane fructum capiamus, tecum eum nostris commodis edoceamus.

Partitio.

II. S. Bernardus tractans de hoc cane tripliciter docet ex eo fructum nos reportare posse. Verbaillius sunt: *Ira tripliciter nobis servire, & utilis esse potest. Servire nobis, servire proximo, & servire Deo. Servit nobis cum mortificatur, servit proximo dum amulatur, servit Deo dum zelatur.*

§ I.

Iracundia nobis servit mortificata.

III. Prima servitus hujus canis est domestica, *Servit inquit nobis dum mortificatur; ne nimis in profiliat in furorē.*

Lepidus Dominorum, seu potius famulorum maleficiorum latus est, qui cum cane domestico latrabiliter instituitur. Dicitur illi canis est mortuus, & illico resupinatur, claudit oculos extendit pedes, perinde ac si mortuus esset. Vellicatur interea per aures & jacet immotus; fodicantur in oculis, quasi a pica, nec se moyet; vexatur tanquam a crabronibus in naso,

& latet; trahitur in cauda tanquam a vulture, nec se proripit; ceditque hic latus in commendationem, & amorem illius ampliorem.

Nec caniculo nostro innato, iracundiae dico, defuncti crabrones, picae, vultures, qui illum concident. Sapientius venit frater delitigantium, & convitiis ad velitationem iuriorum lassus; non infrequenter soror alia subsimilis illi Moysis cum uxore ejusdem altercantis nos calumniis impetrat, hisque aut similibus convitiis infestat. Tu Aethiopissa, tu Furta, tu Titio Erebi, tu probrum ac dedecus nostrum. Identidem advolant alii, atque alii vultures, picae, crabrones, suosque figunt aculeos. In his omnibus, si nos perinde ac emortuos praestiterimus, serviet id nobis ad amorem, gloriam, plausum, ac triumphum apud homines, ccelitesque evincendum.

IV. Edico primò, deserviet nobis si mortificetur ad amorem conciliandum. Grata enim est omnibus bonditas, eaque si morum mausuetudine, & affabilitate sermonis stipetur, modestaque adjungatur gratia, incredibile est, quantum amoris exaggeret imperium. Gratus est omnibus vir literatus, politus, sanctus; at si comi Mansuetus do proxene-
tatis satellitio valletur, multò gravior, amabiliorque habetur. Grata est mulier casta, & pudica: *Gratia super gratiam*, ait Ecclesiasticus, *mulier sancta, ac pudorata*; verum si lenitas animi, si suavitudo pronunciationis, si blanditia totius corporis accesserint, citra ullam comparisonem jucundior, suaviorque. Gratus juvenis sedulus, solers, obsequens; gravior multò si vel studia sua, vel obsequia gratiis, ac

O 9 le-

Ira cani
collata
D. Chrysost.
b. 30. ad
Pop. Ant.

Ira utilitas
S. Bern. in
suppl.

Ira morti-
fianda

*Eccles.3.19.
Jansen. h. l.*

Ienociaiiis insuper cohonestaverit. Unde Ecclesiasticus idem serio eam commendans ait: *Fili in mansuetudine opera tua perfice, & super hominum gloriam ditiigeris.* Id est, ut Jansenius exponit: Propter mansuetudinem amplius amaberis, quam ob gloriam quampiam, splendorem mundanum, dotes naturales. Etsi enim dotes aliae, dignitas, excellentia ad amorem alliciat, multo tamen insignius id praestat mansuetudo, animique lenitas. Quemadmodum enim detestamur in ore spumas, in oculis minas, ferreas in animis manus: ita deperimus leni animo natos, mitesque moribus. Quemadmodum efferati exasperata nube supercilii non nisi Furias Erynniesque demerentur: ita comitatis blandimentis Gratiae, Charitesque conciliantur.

*Mansueti
vere fortis
& gloriose*

Prov.10.

V. Ajo iterum: Servit canis iracundiae mortificatus ad virtutis, ac gloriæ incrementum. Etsi enim laudabilis ac inclitus sit, qui pollet viribus; qui diripit, ac in potestatem redigit urbes; qui trophyæ figit, & praesidiis obsidet regna, attamen, Sapiente contestante, longè glorioseior est, qui animum injuriis lacepsitum continet, ne temere moveatur, aut mitigat commotam. Nec ille magnanimus proclamandus, cui micant è casside fulgura, cui tonant è dextera fulmina, ex cuius oculis sagittæ evibrantur; sed cui serenum ridet ab aurea quiete pectus, cui moderatio in fronte lucet, quem nec ira, nec trepidus timor inquietat; nec ulla mentis sedatio movet. *Melior est vir patiens* *spiritu fortis, & qui dominator animo suo*

expugnatore urbium. Regibus imperat hic regulus, & ipsis orbis. Imperatoribus palnam præripit hic stoicus. Si æs, aut ferrum existimatur vir robustus, ac validus viribus; argentum, & aurum reputandus tollerans, & perpestitius. Vel si aurum, & argenteum ponderat opinione vulgi miles Centaurius; profectò Adamantes, & Onychinos heros æquanimis. *Melior est patiens viro forti &c.* Concinuit Lyricus: *Latius regnes avidum domando Spiritum, quam si Lybiam remotis Gadbis jungas; & utergue Pænus serviat tibi.* Horat. I. 2. od. Æternant multo excellentius comitatis, benignitatisque insignia, quam virtutis bellicæ monumenta. Nec magnanimum quidpiam, aut gloriosum reputandum, quod non insimul pacatum fuerit, ac placidum.

VI. Deservit nobis ira dum mortificatur ad victoriam, ac triumphum. Quando nimur exciti jurgiorum, ac convitiorum classico ab adversariis nostris sola mansuetudine loricamur, nec bellamus, nec balamus quidem. Etenim eo ipso alterutrum circa dubium consequimur, ut vel inimicum mansuetudinis nostræ exemplo in mitiore resingamus, aut per despetum acrius in illum vindicemus. Nec quicquam enim intolerabilius accidere illi potest, quam nos gerere animum omnibus contumeliis altiorum. Estque haec victoria victorum gloriissima, quæ sine ferro & sanguine, solo mansuetudinis veltere obtinetur.

VII. Nostis, quia legistis & auditis, Assertorem nostrum tum Leonem, tum Agnum depradicatum, & vicisse

*Mansuetudis
victrix*

Apoc. 5.5.
Ioan. 1.29.
Isa. 53.1.
Psal. 17.14.

vicisse tum Agni , tum Leonis indu-
tum exuvii. At quæso quonam in
certamine gloriolus triumphavit? u-
binam plures aut hostes prostravit, aut
spolia legit? Sanè in Agni vellere. Nam
cum Leonis imaginem prætulit, vicit
ille quidem, sed quem oppresserit
hostem , latet. *Vicit Leo ex tribu Iuda.*
Verū cum more Agni, & quidē emor-
tui decertavit, vicit zābulum ipsum,
& peccatum. *Ecce Agnus DEi, ecce qui*
tollit peccatum mundi. ideo *victor*, (fatur
de eo S. Augustinus,) *quia victimā.*
Emitte Agnum Domine dominatorem ter-
re. Quia nimirum coram tondente se
non aperuit os suū, ideo intonuit de cœlo
Dominus, & Altissimus dedit vocem suam.

Psal. 44.17.

VIII. Nostis itidem prænuntia-
tum esse Apostolis orbis terrarum im-
perium. *Constitues eos. Principes super*
omnem terram. Perarduum profecto
opus pilicatores mundo præesse, & cla-
vum tenere imperii. Si armorum iti-
dēgenus nosse intenditis, quo subjugē-
runt, scitote non alio , quam mansuetu-
dine Agni. *Ecce ego Mittō vos sicut*
oves in medio luporum. Imbellies, iner-
mes, rudes, armatiduntaxat ovina co-
mitate, mundi domitores edomuere.

1. Reg. 7.9.

IX. Nostis glorioſiſima nonnun-
quam Israelitas contra Philistym vi-
ctoria potitos. Intonuit Dominus fra-
gore magno in die illa supra Philistiū, &
exterruit eos , & cœſiſunt à filiis Israel.
Quæſo vos quibusnam iterum machi-
nis, aut cœlum in suas partes, aut ho-
stes in terram protraxere ? audite:
Tulit autem Samuel Agnum lactentem u-
num, & obtulit illum holocaustum integrum
Domino. Stupeo hic ego Samuelem
tam parçē Domino ante conflictū

litantem. Cur enim non Leonem
immolat? An quia emundus ex lege,
Cur non Taurum , qui hostiuminter-
necionem suis & cornibus , & magi-
tibus præſagiret? Quid Agnello cum
cœdibus ? Nimirum edocere ,
nos voluit Samuel Ecclesiam su-
am de hostibus suis cedendo, non
cedendo, balando , non bellando
triumphare. Non ita rugitus hostes
terret, ac mansuetudo. Balatu hostes &
excivit, & excidit , vel tanquam toni-
tri in fugam vertit. Nempe ubivis tri-
umphat Agnus, vel instar Agni canis
emortuus, & ad genium Agni recusus.

X. Videamus idipsum , tanquam
in amphitheatro orbis, nobis in uno,
alterove propositum.

Et quidem hic princeps' jure digni-
taris, ac pærogativæ locus debetur
Davidi subinde regi decantatissimo. Superi quos ille adversarios, quos ca-
lamniatores, quos vitæ capitalissimos
hostes non est perpessus ? Aulicorum
turba, periude ac crabrones ipsum acu-
leis pungebant, & regi identidem in-
ſurraſtant: Usquequo pateris Domi-
ne mi Rex filium Jesse superstitem, qui
non nisi sibi regnum , tibique necem
meditatur. Unde ipse :

*Circum-
de derunt me ſicut apes. Græcus legit,*
*Circumde derunt me ſicut crabrones. Chal-
dæus , Circumde derunt me vespæ , mor-
dentes, pungentes, detrahentes. Alii
ex Sartrapis tanquam aves altius evo-
lantes suo itidem rostro vellicabant
crocitantes: Rex Serenissime viperam
nutris in ſtru , hominem perduellem
conſederatumque principibus exter-
nis, ad latus tuum sustines, si vitam
tuam amas, ſi posteritati consulis, tibi*

*Davidis
mansuetu-
do*

Psal. 11.7.

Oo 2 prospice,

Ecclesiasticus: Incogitatione tua regi ne detrahas, & in secrto cubili tuo, ne maledixeris dixisti; quia & aves cœli portabunt vocem tuam, & qui habent penas annuntiabant sententiam. q. d. Cave ne summatibus detrahas, quoniam aulici ipsorum per quam Coryceæ aves sunt; quæ convitata tua ingenti cum auxili dicerent. Rex ipse jam ut Vulpes, jam ut Leo infestabat. Ut vulpes quando perfide, & nequiter lele illi conciliaverat; incatum, & improvissum invasurus pestilentius. Ut Leo cum populum universum, quasi ære Campano, contra illum evocaverat, quatenus quoquo modo comprehensum, vivum adle, mortuumque deducerent.

In his omnibus quæso vos, obtestor que qualem se exhibuit crabronibus, qualem corvis & picis insultantibus? Audite: Semper silui, tacui, patiens sui, loquitur ipse. Qualem Regi vulpi, ac Leoni fercillimo? Cum ipsum divina dispositione in manu sua habuisset, incolumenque dimisisset, id unum retro exululavit: Quem persequeris ex Israele, quem persequeris Canem mortuum. Cur audis verba impiorum dicentium David quarit malum adversum te. Scito me tam parum tibi obscurum, ac canem emortuum. Canis mortuus non latrat amplius, nec ego unquam vel verbulo tibi, tuisque injuriis existam. Ut juremerito de eo interpretans hæc verba D. Gregorius affirmaverit: Vere canis mortuus erat, qui non latrabat, non rodebat, qui non mordebat, sed in spelunca quasi mortuus delitescebat; perinde ac si illi dictum fuisset mortuus est canis,

David canis emortuus

D. Greg. h. l.

ita tacuit, ita detrahentes nec allatra bat nec convitiabatur.

Quantam vero inde laudem ac gloriam retulerit nec tenitas ingenii mei, nec linguae facundia, nec latera sunt effrundo. Edicat loco mei ore suo vere aureo Chrysostomus, extollat ille effratque pro merito; Egressus, ait, post Saulem magis exultavit, quam cum Goliath deiecisset, & ejus caput amputasset. Siquidem hoc illa magnificentior erat victoria, hæc præda illustrior, hoc trophyum gloriæ. Illic funda, & lapide, & ense habebat opus, hic vero prudentia & ratio ne cuncta peracta sunt, & sine armis contigit victoria, in cruentumque trophæum erectum est. Itaque rediit non barbari illius caput gestans; sed animi motionem mortificatam, & iram ener vata; spoliaque hæc non reposuit Hierosolymis, sed in cœlo. Rediit non Saulis diadematè redimitus, sed justitiae corona insignitus. Rediit non paludamento regio circumdatu, sed humani tate amictus. Rediit ex spelunca ea cum gloria, quanta nunquam tres illi pueri ex camino ignis ardenter. Quem admodum enim illos non adiisset flammæ magnis deforis eos allambentis; ita nec hic incendio deflagravit iræ in præcordiis suscitata, & à conspectu inimici, militumque suorum adhortatione tanquam auræ flabellis animata. Inde factum, ut jam non choris mulierum, ac virginum, sed angelicis cæribus concinnentibus ascenderet gloriissimi mus triumphator. Inde factum ut ipse hostis tantæ virtuti applauderet, & tanquam ex Tripode illi sceptrum va tincinaretur: Nunc scio quod certissime regnaturus sis, & habiturus in manu tua regnum.

Chrysost. hom. 2. d. Saul & Da vid

*1 Reg. 24. v.
21.*
num Israel. Inde factum, ut illustriorem
multo de adversario referret palmam,
quam si è vestigio trucidasset illum. I-
ta nimis illi deservivit ira mortifica-
ta, ita emortuum sese canem effinxisse
juvat.

Eremitt.
cujusdam
patientia

Forero Vita
Christi p. 4.

Patientia
Exemplum
singulare

XI. Nec minus, celebris est patien-
tia Eremiculae cuiusdam, à P. Forero in
Vita Christi D. relati, & in tantum man-
sueta, ac pacata, ut nunquam quantum-
vis gravissimis lacesitus injuriis, ur-
gentibusque pressus incommodis vi-
sus sit ulla perturbatione commoveri.
Innotuit id cuidam ex illis, qui non tan-
topere militant cōtra extraneos, quam
domesticos, qui non tam in arena, quā
de crumena disceptant; qui ut in alios
insurgunt corpore, irā animo suc-
cumbunt virtūs. Hic pericitaturus
haustum de præfato Tistafo famam,
ultra hominem accessit, & pudentis-
cum è gurgustio suo evocavit conviti-
is. Ad quā quum ille faxo similior per-
fisteret, & amice hospitem salute do-
naret; caniculus, quem unum in deliciis
habuit vitio sibi agnato tanquam ho-
stem allatrate cœpit. At miles illico eū-
dem stricto gladio transverberatum
calce contrivit. Hic jam rebatur sudum
hoc cœlum in nubes coitum. At An-
achoreta salva serenitate hominem
deprecari, ne excandesceret, naturæ
id vitium in cane fuisse non malitia.
Miles sentiens hac ratione se incudem
tundere, aut canem mortuum lacesse-
re, ad hortum sese viri convertit, in eo-
que omnia susque deque vertit, olera
partim gladio diffidit, partim pedibus
proculcat, abusta minora radicibus e-
vellit, grandioribus aut verticem in-

fringit, aut brachia detruncat. Hec
inter respicit Tistaum, qui ubi furi-
oso animitus compasus est, tandem
ne silentio gravius exasperaret, ait: O
Domine mea culpa, si ego non plan-
tassem, non haberes occasionem i-
rascendi. Victum quis jam credidis-
set furorem tanta viri mansuetudine;
at ille ne quid intentatum relinquet
rurum invadit, recto spoliat, &
quidquid obvium diruit. An non
velin hoc scelere latratum præstolari
poterat plusquam molossum? At il-
le velut canis mortuus obticuit, id u-
num efflagitans, ut post tantos labo-
res panem sumere, viretque refocilla-
re haud gravaretur; & tum si vide-
retur pergeret in residuo demolien-
do. Quid hic miles? Obstupuit vir-
tutem Anachoretæ, & in se reversus
scelusque suum deprecatus, ejusdem
factus est alumnus. Tantum profu-
it hic canis mortuus famæ, tantum
virtuti Cœnobitæ, tantum conversio-
ni militis efferati. Servit dum mortifi-
catur.

XII. Verum hac tempestate per-
quam singularis hæc virtus, & Cy-
gno rarius atro. Insil hic canis in ip-
sos Dominos, eosque perinde ac A-
etæonem dilaniat. Invenire est he-
ne multos, qui vix verbulo perstri-
cti scintillant in oculis, flagrant in ge-
nis, fulgarant in vultu, ore minas,
manu cœdes impotenti eructant fu-
rore. Invenire est, quos umbrati
les turbant suspiciones, nec minus *Iverabes*
quam color rubicundus Taurum in-
citat, aut ursos mappa protit, aut
describitur

Leones tedæ, gallique cantus percelat, efferantur. Hic mille fora strunt, in quibus & Chymeras vident, & Hypocentauros aliaque figura arbitrantur. Invenire quibus nihil eorum, quæ domi sunt, vel quæ dicuntur sint ad gustum, nihil satis ad arbitrium eorum compositum; mensa videtur strata negligentius, cibi insipidi, pocula non nitida, disperplet risus, vox tonitru reputatur. Quin & inanimis quoque rebus indignantur, ventos appellant furiosos, ac phreneticos cælum immite horologium sideratum, vel quod præcipitet paululum, aut tardet. Invenire, qui toti jacent in fermento, & quasi aut sulphure abluissent toti crepat, vel quasi è Timonis Misanthropi schola prodiissent, non nisi baculos, cultros, lapides circumspiciunt.

Creditit Plato si vultus, atque oris deformitatem in speculo considerarent fore omnino; ut viso tam enormi monstro mores, vitamque corrigerent. Ego dico, si vultus efferati viri, aut mulieris in aere spectandus proponeretur, rustici cuncti æris campani pulsu quasi horrendam tempestatem, aut grande malum propulsatur ad Ecclesiam properarent. Hoc certe non est servire; sed dominari in eos canem; nec jam laudem, gloriam, commendationem meretur; sed summam ignominiam, ac dedecus accersit. Servit nobis cum mortificatur, & amore Crucifixi omnino jugulatur.

§ II.

Ira servit proximo.

XIII. Sed nunquid nostris duntaxat usibus deservit? Absit. *Servit proximo dum amulatur.* Falluntur, ait D. Gre-

gorius Magnus, qui putant justam & honestam iracundiam tantum concedi hominibus in se ipsos, non autem in alios. *Ira proficit proximo;* Hallueinantur veteris Philosophiæ professores, & virtutis buccinatores stoici propugnantes nullum genus iræ cadere in sapientem, in cuius animo perpetuam quandam molatiam, absque ulla fluctuum agitatione esse volebant. Exerrant alii Originistæ qui quandam apathiam, seu impassibilitatem introducere sunt conati, ne forte pectus boni viri, ut sacrum domicilium, in quo Deus resideret, strepitu, furoreque compleretur. Falluntur hi, aliquique teste præfato Authori, siquidem imprimis mutuae charitati contraveniunt. Hæc enim uti non minus alieno bono quam suo latratur; ita non suis duntaxat, sed alienis succedit delictis, ut ad meliorem eos frugem reducat. Hæc quemadmodum virtutem propriam exacuit; ita etiam alienam. Tolle cotem hanc nec in capo, & acie ullum fortem, nec in præliis ducem palma, & triumphis dignum! nec levetum in politia magistratum; nec in foro, curiaque bonum, probatumque oratorem comperies. Si ira non fuerit, loquitur Osaureum, nec doctri na proficit, neque judicata stant, neque crimina compescuntur.

XIV. Hanc virtutem creditur commendasse Psaltes serenissimus, quando cecinit: *Irascimini & nolite peccare.* Idem enim est ex tententia multorum Interpretum, ac *Irascimini ne peccatis.* Lentitudo enim deputatur noxae, cum Dei honor, virtus, & commune bonum à nobis expostular, quatenns justam iram concipiamus. Neque enim justus

Psa. L. 4. vs.

S. Chrysost.

b. 11. in Matt.

*S. Greg. I. 5.
mor. c. 30.*

justus esse perseverat, qui cū viderit delinquentes, non incitatur ad coercendū. Necesse est enim justo, ac bono disdiscere, quæ prava sunt, & cui malum displicet moveri, cū id fieri videt. Ipse enim peccati aspectus indignus est, & bilē concitat. Qui autem non movetur omnino, aut probat delicta, quod est iniquissimum, aut molestiam castigandi refugit; quam sedatus animus, & quieta mens aspernatur, & renuit; nisi stimulus iracundia incitaverit, inflammataveritque. Qui autem intempestiva lenitate sapientius quam par est indulget, is plane audaciam nutrit ad majora faminora, & sibi ipsi aeternam nō olestiarum materiam coacervat.

Leritur nimis in superioribus officiis

Quo in genere imprimis rei sunt: & ab officiis sui munere deflectunt, qui curam aliorum gerunt, alios gubernant, proximumque ad meliorem frugem promovere obstringuntur. Hi enim si forte inertia, aut nimia animi timiditate, & mollitie, aliena vitia dissimulant, nec justo animi motu insequuntur; quo sanare eadem potuissent; iisdem sele flagitiis obnoxios reddunt; peccantque non irascendo. Et peccatum quidem non unum est, ac simplex, sed varium, & complexum; si ex illa dissimulatione increbat audacia, & janua ad peccata insequentia aperiatur.

Achab penitus ob convenientiam

Reg. 20. v. 42.

XV. Eam ob rem ore Prophetæ reprehendit Dominus Achabum Regem, quod Benadat homini impuro, scelerato, ac blasphemico intempestiva mansuetudine pepercisset: *Quia dimisisti virum dignum morte de manu tua, erit anima tua pro anima ejus, & populus tuus pro populo ejus. Dissimulare enim*

nim & connivere, aut æquo ferre animo, quod puniendum est, non est virtus hominis mitis, ac mansueti; sed cordis, ac dissipati animi seelus, *Quia dimisisti &c.* Eapropter pœnam, quam irrogare debueras ipse lues, cuius enim in te transduxisti delictum non puniendo, necesse est, ut portes mea stante Iustitia pœnam in vindicando.

Heli puritus ob entitudinem

i. Reg. 4.

XVI. Eam ob rem plexus est Heli, vir aloqui pietate, & multis virtutibus illustris; eo quod vel teneritudine amoris, vel ætatis vitio ignoraret filiis succensore, ad quævis flagitia, ac sacrilegia discinctis. Etsi enim lenioribus verbis ad honesta officia liberos suos cohortaretur, cuperetque esse quam optimos; Deum nihilominus iratum sibi sensit, & ejus ponderosa manus, supremum vitae diem funesta morte insperato obiit. Et ne aliunde casum illum sibi accessuisse putaretur, ex eadem cathedra, in qua erudire filios debuerat, decidit, cervicemque comminuit. Neq; enim lenem medicinam adhibere oportuit, ubi Gangræna viatorum intima pervaserat, nec poplymate curandum, ac fascia byssina involvendum, quod ferro, & sulphure expiandum fuerat.

Eandem ob rem plurimi alii præpositi, ac parentes Nemesim sibi advocant; quod suo desint officio, quod Heli æmulentur; & verborum lenocinio corrigerem nitanuntur, quod verborum acrimonia emendandum fuerat; quod ipsem etiæ stupeant, frigidumque lentorem patiantur;

XVII. Hæc tamen omnia intellexi, et velim de ira moderata, quam divisa leges, quam ratio, & considerati a

Iranon. 4. præcepit

nimi

nimi prudentia desinunt. Cavendum enim imprimis est, ne clam prorum-pens furor mentis oculos, perinde ac Polyphemus poerico effodiatur. Non sit similis canibus illis, qui priusquam at-tenderint, utrum sit amicus nec ne, qui fo-re-s pul-saverit, aut strepitum edide-ri, latranti; ut imperio rationis non audi-to, ad pœnas repetendas omni impetu feratur, & Manliana exerceat imperia.

Eccles. 7.10

Præceptum hoc Salomonis divina-mente fulsum, & ad petennem homi-num memoriam literis consignatum. Non sis velox ad irascendum. Ne sis in-stat fistulae æneæ pulvere pyro gravi-dæ, cui meritò lemma appingatur: Si tangar: nimur strages, ac cœdes enitar. Si enim vel scientillam con-cipiat, aëtutum tonitrum, ac incendi-um, stragem, & necem progenerat. Non sis velox ad irascendum. Agri est ad suspicionem etiam tactus con-do-le-scere, atque exululare; & ægrotan-tis animi indicium, minis exacerbari, ac indignatione exardescere. Ne sis velox ad irascendum. Catena rationis, ac vir-tutis molosum tuum strictum coerce, ne animum tuum de placido mansue-tudinis gradu proturbet; & in innoxi-os, aut ultra, quam par est, deserviat.

Liv. dec. I.

XVIII. Hoc præceptum illustra-turi Sapientes docuerunt sic aditum præcludendum iracundiæ, ut ipsa mo-ra, & difficultate admittendi vis illius remitteret, impetusque infringetur. Eapropter Veteres Romani lumina prudentiæ, & moderatissimæ huma-nitatis viri virgas, & lecures Magistra-tui præferri solitas, circumligatas esse voluere, quatenus interposita illa mo-ra, & tarditate solvendi, vixit ani-mus insinuantem fese, atque erun-pentem indignationem coegeret, ni-

hilque ab iis committeretur, quod æ-quitat; ac mäsuertudini contravenit et.

XIX. Idipsum opinor præ oculis ha-buit Athenodorus vir sapientissimus, qui Augusto Imperatori id consilii de-dit; ne quicquam iratus diceret, aut ag-grederetur, quia prius Alphabetum græcum integrum percutisset recitan-do; ut hac ratione iracundiæ impetus ipso suo in ortu, magni animi pruden-tia, oppimeretur.

Et hic perpendere lubet Aphorismum D. Chryostomi: *Si ut audire Chrysost. discit ale canem.* Jucundum id, ac per-utili venatori, si canem inclamet ca-væ, & non insequatur; *harab,* & non langet feram, noli tangere, & ob-secundet. Jucundum item Deo, & ho-minibus spectaculum si ira maneat sub potestate rationis, nec unquam excusso lupato in torvitatem duram, ac penitendam erumpat.

XX. Scribit Polibius ad Antiochum Epi-phanem Alexandriam obsidione premen-tem, atque eo articulo patrocinio pupuli Romani gaudentem missum fuisse Legatum è Senatu cum imperio, ut recedere. Verum eo moras necente, ac dubio quidnam faceret. Scipione, quem sors manu tenebat, An-tiochum circumscriptisse, dicendo: *Hic tibi deliberandum in hoc circa, an Romanorum hos effe velis.* Non præteribhanc lineam, donec id definias, atque decernas. Ea prop-ter Antiochus territus illico mutata senten-tia recusat; & Urbi pristinam libertatem in-dulcit. At eundem modum unusquisque fese circumscribat, antequam furore immo-let, sibiique inclamat: *Hic delibera, & cave ne Deum, ac proximum irrites, ne hinc causa fulmine iracundiæ detones.*

XXI. Id expressè in borderno Evange-lio vetat Dominus, cum dicit: *Qui ira-cti fratri suo reus erit iudicio.* In Græco ad-ditum est *enim id est temere, sine causa.* Edi-tum itaque Domini est. *Qui irascitur sine causa, sine ratio qua fratri suo reus erit iudicio.* Unde

*Chrysost. h.
ii.
ii. Matth.*
Unde infert citato loco, Os aureum:
Ergo qui cum causa irascitur, non erit
reus. Iusta enim ira mater est disciplina.
Atque ita non solum non peccant, qui cum
causa irascuntur; sed et contra nisi irati
fuerint peccant. Hæc ille, servit ita-
que canis hic ratione coercitus nobis,
& proximo. Sed non minus Deo.
Qua ratione?

§ III.

Ira famulatur Deo

*Iram zelo
Deo famu-
latur.*
XXII. Subjungit tertium idem cita-
tus Pater: Servit deo dum zelatur, quan-
do nimis ex motivo amoris divini,
& promovenda gloriæ ipsius quispi-
am ex ardore. Cum enim amor in bo-
num dilectum feratur, si quis forte
obex occurrit, connititur animus,
atque obliquetatur adversus impedi-
mentum, ut illud amoliatur, & arceat.
Nec proibi subditi nota est, qui ad ab-
stergendam Dominum suo injuriam,
quantum fas est, non assurgat; nec
proibi filii, qui parentis damna, ac con-
tumelias non vindicat; nec bonorum
conjugum, qui mutuum honorem, &
decus ex zelo non procurant; nec ami-
corum quoru[m]vis, qui invicem
honorem suum non tueantur. Gloria
enim principis redundat in subditos,
& parentis in filios, & amici in ami-
cum, & viri in uxorem. Nam ut ora-
culo enuntiat Salomon: *Gloria homi-
nis ex honore patris sui, & decus filii
pater sine honore.* Ita boni viri, & aman-
tis Dei argumentum est, ipsius injuri-
am non intoleranter ferre.

Eccles. 3.13.

*Mos. & Ezechielus
Num. 12.3.*
XXIII. Incaluit hoc zelo Moyses,
vir alioqui mitissimus supra omnes omnes
homines, qui morabantur in terra. Quum
enim de monte descendisset a confor-

tio sermonis Domini, in quo quadra-
ginta diebus cum Deo familiariter
egerat, videretque populum suum
a Deo suo perfidè descivisse, ejusque
loco vituluni aureum erexit, hostias
immolasse, divinos ei honores tribuisse;
tanto divinæ gloriæ zelo incensus
est, ut primò tabulas legis, diuinò
digito exaratas, in terram projectas
confingeret, ratus indignissimum il-
lum populum Dei legibus honestare,
qui ipsum nequiter deseruisset; ratus
quoque hoc publicum testimonium
dandum indignissimi facinoris, quo
divina maiestas fuerat violata, quo
modo solemne erat vestes in aliqua
insigni Numinis injuria lacerari. De-
inde recens hoc idolum in flamas
proturbatum, & turpiter deformatum,
contrivit usque ad pulverem,
quem sparsit in aquam, & adoratori-
bus illius eponandum dedit. Tandem
tria supra viginti reorum millia Levi-
tico gladio trucidavit, atque ita dei
zelo incitatus injuriam, a suo populo
Numini irrogatam, quod antenus ul-
tus est. Et tamen idcirco redargutus
non est, sed novo fœdere cum adju-
toribus suis Numini initiatus.

XXIV. Fervebat hoc zelo impri-
mis Elias Vates; qui populum suum
ab idolorum cultu cum incassum ar-
dentibus suis alloquiis revocare ten-
tasset, cœlitus trium annorum cum
diuidio siccitatem obtinuit, quatenus
hac ratione populum ad fidem si-
bi habendam disposeret. Huic subin-
de fraudes, & simulationes Prophe-
tarum Baal patefecit, populumque ad
eos profligandos incitavit, coque pia-
culo propriatus est Dominus, & cœ-
Elias Zelus

P p dem

dem quadrincentorum sacrificulo-
rum ex zelo factam sacrificii loco ha-
buit.

*S Pauli zea
ius*

*Act.13.6.
8c.*

ibid.

XXV. Fervebat (ut alios mittam) hoc zelo gloriae dei. S. Paulus, eumque cum alias, tum imprimis in Elymam magum, conantem Sergium Proconsulem avertere à fide, effudit. Nam eum Proconsul accersitis Apostolis desideraret audire verbum Dei, resisteretque illis magus, quærens illum avertere à fide, repletus Spiritu sancto Paulus, intuens in eum in hæc, verba divino flagrantia zelo prorupit: *O plene omni dolo, & omni fallacia filii diaboli, inimice omnis iustitiae, non desinis subvertere vias Domini rectas; & nunc ecce manus Domini super te, & eris cæcus.* O fallax Ulysses, & omnibus mancipate flagitiis, fili jam non Numinis, cuius esse deberes ob generationem; sed Orci per impietatem, ac imitationem. Perspecta tibi probè est via Domini, liquida lex Evangelica stringens suo complexu omnem aliam legem Mosaicam, divinam, & humanam; nec tamen deflatis architectari regnum Sathanæ, eidemque hostias litare innumeratas. Ecce jam imminent tibi Nemesis divina, & qui alios in mentis cœcitatem, ac errorem seducere satagis, jam ipse met cœcitatem pleceris, ut vel ex tenebris ad lucem pervenias & resipiscas. *O plene omni dolo &c. Et confessim, Subdit textus, cecidit in eum caligo & tenebra, & circumiens quarebat cui manum daret: Hæc pœna plurimum profuit Sergio, ut admirans super doctrina Domini, & prodigiis patratis illico animum ad credendum adjiceret.*

Talis affectus in cane hoc non tam mortificandus, quam nutriendus. Canis domesticus simulatè emortuus ubi inaudit lupus, proripit se, latrat, aut etiam invadit, ad mordet, lacerat: æqua ratione, si audiatur Lupus quispiam in civitate, aut oppido quoquam, qui vel exemplo pravo, vel doctrina perversa noceat, arguendus est, & exagitandus. Si vos patres familiæ naœti estis famulum, aut famulæ in momæta prope singula, aut divinis mysteriis perimprecações injuriosos; aut cultū Dei nihil pési habétes; aut alios adsequiorē vivendi normam sollicitantes, nonne & vobis murmurandum, nonne latrandum est. Si vestri filii degenerant à legibus avitis, si blasphemant, si fas & æquum videant, non jam murmurandum sed fulminandum vobis est, non vulgaribus de nemore virgis, sed vel ferreis de clibano utendum est. *Servit Deo cum zelatur.*

S. Leo Ep. 84.

XXVI. Sed & can i huic opus est Zelus & instructione, ne nimis privatis du- more proce-
dat

Sic adhibenda est correptio, ut semper sit salva dilectio. Sic lucente ini-
quitati, ut semper consulere memine-
ris humanitati. Nunquam zelus tuus inflammatur in altari, terminetur in sulphure. Non naturæ unquam inimi-
cus, sed culpæ infensus sit animus;

nec

nec insectetur homines, sed virtus.

*XVII. Ingresso quadam festiva luce Synagogam Christo Domino, occurrit calu, aut ultro etiam homo habens manum atidam. Concurre illi-
co Pahrisæ livore pleni invigilantes, num hac die sanaturus esset æ-
grum. Perspexit probe Dominus
fibras præcordiorum intimas malevo-
lētia Colchica imbutas, interrogavitq;
eos liceretne sabbathis benefac?
an non ? salvare animam, an perdere
Ad quæ illi subticuere. Atille: *Cum ira
circumspiciens eos contristatus est super
cœcitate cordis eorum.**

Videtur hoc loco Evangelista duos in Christo JESU manifestare contrarios affectus, nempe miserationem, & indignationem; iram, ac malitudinem; austernitatem, ac lenitatem. Sed quomodo hæc in unum pectus simul cadere potuere? Respondet Cardinalis Caietanus: *Duabus propositionibus usus est IESVS, ira contra vitium, condolentia ad homines; ut intelligas non iratum sa-
viendo, sed condolendo.* Ex quo primum est intelligere, in quam diversa obiecta præfatis affectibus collimaverit. Etenim cum aliud in homine sit natura, aliud vitium, ita Christus duo in peccatores spicula jecit, quando circumspiciens cum ira contristatus est, ut unum miserationis in naturam dirigeret, aliud justæ indignationis, ac zeli, in vitium detorqueret; ira & zelo contra pecca-
tum, condolentia ad homines usus.

*XXVIII. Celebrat præter alios Ravi-
gus Cretensem Alconem sagittarium*

*tam peritum; ut cum Draco ejus fili-
um invaseret, canta arte direxerit sa-
gittam, ut ea in vulnere serpentis defi-
ceret, & ad filium non perveniret; si-
mulque & illum perimeret, & hunc
servaret in columen.*

*Hilaret fer.
f.6 post Cin.*

Tantundem agendum nobis est in-
quit Mauritus Hilaretus, quoties pro-
ximum nostrum culpæ Draco spiris suis
involutum tenet; ut quanta pussumus
dexteritate, in Draconem intorqueam
us jaculum, proximo autem nihil of-
fensionis inferamus: *In inimicis occide
errorem, sed fove charitatem,* inquit ille.
*Qui hoc præstiterit, illi felicissimè suus
cadet jaetus, & non jam ementita apo-
theosi cum alcone pro filio vindicato
donabitur; sed vero verius cum Elia
zelatore gloriae Dei supra æthera om-
nia evchetur.*

In hunc modum si edomuerimus,
atque instruxerimus, canem domesti-
cum, nobisque agnatum, serviet nobis,
serviet proximo, serviet ipsi Deo. Ser-
vit nobis in laudem, victoriā ac glo-
riam; serviet proximo ad correptionem
& emendationem; serviet Deo ad in-
jurias ipsius ulciscendas, cultumque
promovendum.

*Id nobis elargiatur Agnus occisus
ab origine mundi; id nobis impe-
trat Virgo singularis inter
omnes mitis.*

Amen.

Mar. 35.

Caiet. b. 1.

Ravif.

*Alconis sa-
gittarii de-
territa*